

Савез слепих Србије

Београд – Кнез Михаилова 42/II

Т: 011 3286 706 / 011 3286 550

www.savezslepih.org.rs

savezslepihsrb@gmail.com

Бр. 56/28.03.2024. године

Конкурсној комисији Националног комитета ICOM Србија

Препорука за разматрање пројекта „Плава изложба“ Музеја савремене уметности за награду у категорији Пројекат године

„Плава изложба“, одржана од 18. маја до 16. октобра 2023. године у Музеју савремене уметности у Београду, за заједницу слепих и салбовидих представља пионирски подухват. Креативни тим са кустоскињама Сенком Ристивојевић и Катарином Крстић, као и професорима Мрђаном Бајићем и Радошем Антонијевићем и њиховим студенатима са Вајарског одсека Факултета ликовних уметности, успео је да на посебан начин укаже на значење и симболику боје, да дочара њене квалитете тако да се могу осетити и другим чулима, а не само видом. Кроз примере дванаест уметничких дела из колекције Музеја савремене уметности, изложба је омогућила је слепим и слабовидим људима да науче и сазнају више о самим уметничким делима, али и о визуелној уметности уопште. Одлука музеја да се у пројекат, кроз израду интерпретација уметничких дела, укључе студенти вајарства допринела је стварању нове димензије у доживљају и постизању комплетније инклузивности пројекта.

Систематичан приступ за превазилажење препрека и постизање приступачности културног наслеђа, поред тактилних, звучних и просторних интерпретација, огледа се у обележавању простора тактилним тракама за лакше кретање у простору, исписи на Брајевом писму и укључивањем аудиодескрипције као важног алата приступачности. Све ово показује намеру да се изложба у Музеју савремене уметности у потпуности учини доступном за слепе и слабовиде.

Изложба представља посебан допринос за разумевање изазова са којима се суочавају слепи и слабовиди људи. За заједницу слепих и слабовидих је од великог значаја да се идеја из 2019. године, покренута у Музеју савремене уметности изложбом „У додиру са“ наставља и улива наду да је овај програм постао редовна пракса у овој значајној установи културе. У жељи да ће овај пројекат бити и шире препознат и да ће инспирисати многе друге подухвате који укључују заједницу слепих, свесрдно препоручујемо пројекат кустоскиња Сенке Ристивојевић и Катарине Крстић за награду у категорији Пројекат године НК ICOM Србија.

председник Савеза слепих Србије
Милан Стошић

Својеручно С. Милан

**ПИСМО ПРЕПОРУКЕ ЗА „ПЛАВУ ИЗЛОЖБУ“
у категорији пројекат године**

Унапређење приступачности и инклузије установа културе, културног наслеђа и културних програма уопште, препознати су као неки од најважнијих задатака у циљу поштовања људских права и једнаких могућности у остваривању основних људских потреба и учешћа у свакодневном животу свих чланова заједнице.

У последњих неколико година музејима у Србији приметне су позитивне промене, нове тенденције у креирању програма и активности у овој области. Све је више музеја који своје изложбене и друге пратеће програме конципирају као „програме за све“. Међу првим музејима у Србији који су своје изложбене и друге активности посветили унапређењу приступачности и укључивању свих чланова заједнице у своје програме јесте и Музеј савремене уметности у Београду.

Управо захваљујући иницијативи и ауторском концепту кустоскиња МСУ Сенке Ристивојевић и Катарине Крстић, историчарки уметности које су у претходном периоду иницирале програм *Инклузија* и Музеј и реализовале више изложбених програма у циљу унапређења приступачности и инклузије Музеј савремене уметности јесте изузетан пример како се уметност, а нарочито савремена уметност може учинити приступачном и у физичком, искуственом и интелектуалном нивоу.

Међу овим програмима истакнуто место заузима „Плава изложба“ која је реализована у периоду од 18. маја до 16. октобра 2023. године у Музеју савремене уметности у Београду. Ауторке изложбе су кустоскиње Сенка Ристивојевић и Катарина Крстић, које су у сарадњи са професорима Мрђаном Бајићем и Радошем Антонијевићем и студентима Вајарског одсека Факултета ликовних уметности реализовале читав низ инклузивних активности у циљу унапређења приступачности дела фонда МСУ.

„Плава изложба“ као инклузивни пројекат намењен слепим и слабовидим особама, успела је да направи помаке у тумачењу наслеђа користећи се принципима укључивања публике у процес интерпретације, креирање посебног доживљаја наслеђа и удруживањем искустава великог броја учесника – слепих и слабовидих грађана, професора и студената Факултета ликовних уметности, кустоса музеја, посетиоца музеја.

Значајни помаци направљени су и у начину читања уметничког наслеђа, приступачности визуелних уметности људима који не виде или имају потешкоће са видом, као и у раду са студентима Факултета ликовних уметности, а резултат је простор у коме се активира тело посетиоца и уметност доживљава свим чулима.

Поред специфичних интерпретација које су израдили студенти, а како би се дела из колекције Музеја учинила приступачним слепим и слабовидим особама, коришћени су и други расположиви алати – тактилне стазе, прилагођена величина слова за легенде и натписе на зидовима у поставци, текстови на Брајевом писму, као и аудиодескрипција и звучни записи са појашњењима, који су били доступни на уређајима у самом простору изложбе, али и на интернету до којих се стиже захваљујући QR кодовима који су били на поставци, али и у каталогу изложбе.

По први пут код нас, аудиодескрипција је искоришћена за један видео рад, на исти начин како се то чини при адаптацији филмова за следе. На овај начин је аудиодескрипција представљена као један од најзначајнијих алата приступачности и адаптације визуелних садржаја за следе и слабовиде.

Са друге стране, видећој публици понуђени су нови алати за разумевање и доживљај уметничких дела из збирки Музеја, а посебно укључивање је „Вођење на невиђено“. Овај посебан програм, је кроз сасвим другачије, свеобухватније сензорно искуство, дао шансу посетиоцима да везаних очију сво своје поверење предају слепој особи да их води кроз изложбу, помогне им да осете интерпретације и објасни изложене радове.

Укључивање младих уметника, студената Вајарског одсека ФЛУ доприноси директнијем активирању наслеђа у процесу образовања и враћање континуитету ликовне продукције. Музеј се на тај начин отвара ка заједници и постаје место размене и учења, место и прилику за студенте да раде и стварају ван простора и оквира Академије. Музеј тиме студентима отвора „прозор“ у реалност изван факултетских атељеа и пружа прилику да на другачији начин сагледају и сопствену уметничку праксу.

Целокупан пројекат показује да креирање програма за особе са инвалидитетом није само бављење једном групом људи већ и постављање већих питања интерпретације уметничког наслеђа и коришћења наслеђа у свакодневном животу, ван музеја и прављења промена у друштву, што потврђује реализација саме изложбе и њена посећеност, тј. заступљена публика.

Партиципативни концепт изложбе и пратећих програма, било да је реч о креаторима садржаја или конзументима истог, затим сви сагледани, испитани и проверени аспекти приступачности, померање границе искуственог и увођење сензорног искуства и доживљаја намењеног целокупној публици, чини пројекат „Плава изложба“ и истоимену изложбу изузетним и, на нашу жалост, још увек усамљеним примером и приступом на музејској сцени и изложбеној продукцији Србије.

Због свега наведеног, са задовољством и великим професионалним поштовањем, предлажем „Плаву изложбу“ и ауторски тим Сенку Ристивојевић и Катарину Крстић са сарадницима, за Награду ICOM Србија за пројекат године.

У Књажевцу,
27. марта 2024.

Милена Милошевић Мицић
музејска саветница историчарка уметности
Завичајног музеја Књажевац